prof. dr hab. Wojciech Maciejowski
dziedzina: sztuki
dyscyplina: sztuki muzyczne
Akademia Muzyczna
im. Ignacego Jana Paderewskiego
w Poznaniu

RECENZJA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO I NAUKOWO-DYDAKTYCZNEGO W POSTĘPOWANIU HABILITACYJNYM DR EWY TRACZ

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, na podstawie decyzji Rady ds. nadawania stopni Akademii Muzycznej w Katowicach z dnia 18 marca 2025 roku o powołaniu Komisji Habilitacyjnej w postepowaniu habilitacyjnym Pani dr Ewy Tracz, w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne, zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2023 r. z późn. zmianami).

Zlecenie podjęto na podstawie pisma Przewodniczącego Rady ds. nadawania stopni Akademii Muzycznej w Katowicach (bez daty i miejsca) informującego mnie o powołaniu Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu habilitacyjnym Pani dr Ewy Tracz w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne oraz wyznaczeniu mojej osoby recenzentem w tym postępowaniu.

Do zlecenia dołączono dokumentację:
- Uchwałę Rady ds. nadawania stopni Akademii Muzycznej w Katowicach z dnia 18 marca 2025 roku,
- umowę o dzieło z przekazaniem praw autorskich nr DA/DNN/PW/23/2025,
- dzieło artystyczne oraz dokumentację Kandydatki w wersji elektronicznej:
    1. dane wnioskodawcy,
    2. wniosek przewodni z dnia 28.11.2024,
    3. dokument potwierdzające posiadanie stopnia doktora sztuki,
    4. autoreferat,
    5. wykaz osiągnięć naukowych i artystycznych oraz pedagogicznych,

6. zapis audio-video: Ignacy Jan Paderewski – *Manru*, rok wydania 2020, wydawnictwo: Teatr Wielki Opera Narodowa, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina NIFCDVD 009,

7. dokumentacja dorobku artystycznego (programy, plakaty, afisze i recenzje, dyplomy).

Przedstawiona do oceny dokumentacja została dobrze przygotowana i odpowiada ustawowym wymogom postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Podstawowe dane o kandydacie

Dr Ewa Tracz urodziła się w Hrubieszowie. Od najmłodszych lat zafascynowana śpiewem, występowała z Zespołem Wokalnym *Lechici*. Kształcenie wokalne rozpoczęła w klasie śpiewu solowego Wiesławy Grabek-Woś w PSM I i II st. w Zamościu. Naukę śpiewu solowego kontynuowała w Akademii Muzycznej w Katowicach w klasie prof. Ewy Biegas. W 2013 roku otrzymała dyplom z wyróżnieniem (Primus Inter Pares) ukończenia studiów magisterskich. Będąc już czynną zawodowo śpiewaczką doskonaliła swoje umiejętności wokalne w Accademia Teatro alla Scala w Mediolanie. Dr Ewa Tracz występowała na najbardziej renomowanych scenach operowych i estradach koncertowych w kraju i za granicą. Jest laureatką licznych konkursów wokalnych. Na swoim koncie ma bardzo dużo nagrań radiowych, CD i DVD.

W latach 2013-2016 zatrudniona była na stanowisku solisty-śpiewaka w Operze Wrocławskiej. Od 2018 roku zatrudniona w Akademii Muzycznej w Katowicach, obecnie na stanowisku adiunkta. 26 września 2019 roku, na podstawie rozprawy doktorskiej „Liryka wokalna Feliksa Nowowiejskiego jako przykład syntezy elementów narodowych, ludowych i uniwersalnych. Problematyka interpretacyjna" uzyskała stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne. Promotorem pracy była prof. dr hab. Ewa Biegas.

Ocena osiągnięć artystycznych

W okresie przed uzyskaniem stopnia doktora sztuki dr Ewa Tracz prowadziła bardzo ożywioną działalność artystyczną. Zadebiutowała na scenie już podczas studiów w tytułowej roli opery *Siostra Angelica* G. Pucciniego oraz wcielając się w postać Donny Anny w *Don Giovannim* W.A. Mozarta w przedstawieniach uczelnianych AM w Katowicach.

Pod koniec ostatniego roku studiów zadebiutowała na scenie Opery Wrocławskiej. Z teatrem tym związana była etatowo w latach 2013-2016. Ewa Tracz wystąpiła na tej scenie w takich rolach jak m.in.: Hrabina w *Weselu Figara*, Fiordiligi w *Così fan tutte*, I Dama w *Czarodziejskim flecie* W.A. Mozarta, Marianna w *Kawalerze srebrnej róży* R. Straussa, Ksenia w *Borysie Godunowie* M. Musorgskiego, Stella w operze *Chopin* G. Orificiego. W tym samym czasie zdobyła m.in.: I Nagrodę na XV Międzynarodowym Konkursie Sztuki Wokalnej im. Ady Sari w Nowym Sączu, I Nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Muzycznym im. K. Szymanowskiego w Katowicach, II Nagrodę na *Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. S. Moniuszki* w Warszawie oraz II Nagrodę na *Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Klaudii Taev* (Estonia) oraz dostała się do Studia operowego przy Teatro alla Scala w Mediolanie. Podczas lat spędzonych we Włoszech doskonaliła swoje umiejętności pod okiem znakomitych dyrygentów, reżyserów i śpiewaków. Jednocześnie występowała na scenie w takich rolach jak: Konstancja w *Uprowadzeniu z Seraju* Mozarta, Anna w *Nabucco* Verdiego, Matka w *Hänsel und Gretel* Humperdinka u boku takich gwiazd opery jak Leo Nucci, pod dyrekcją Nello Santiego. Uczestniczyła w kursach mistrzowskich m.in.: Renato Bruson, Gregory Kunde i Luciana Serra. W tym czasie odbyła również tourne artystyczne po Chile, występowała gościnnie w Operze w Hamburgu oraz Téâtre Châtelet w Paryżu.

Po powrocie w 2018 roku do Polski podjęła pracę pedagogiczna w AM w Katowicach. Równolegle kontynuowała karierę wokalną występując na scenach: Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie (Ulana w *Manru* Paderewskiego, *Micaela* w Carmen Bizeta). Uczestniczyła w tournée po Japonii Opery Kameralnej śpiewając partie Hrabiny w *Weselu Figara* Mozarta oraz Matki Gertrudy w *Hänsel und Gretel* Humperdinka. W Operze na Zamku w Szczecinie wcieliła się w postać Roxany w *Królu Rogerze* Szymanowskiego, za którą otrzymała nagrodę im. Jana Kiepury w kategorii Najlepsza Śpiewaczka Operowa, w Operze Batyckiej kreowała Marcelinę w *Fidelio* L. van Beethovena, Hrabinę w operze Moniuszki pod tym samym tytułem. W roku 2022 zaśpiewała partię Musetty w *Cyganerii* Pucciniego w Hyogo Performing Arts Center.

Na szczególną uwagę w dorobku artystycznym dr Ewy Tracz zasługują jej koncerty oratoryjne i pieśniarskie, a także estradowe wykonania oper. Nie sposób w tym miejscu wymienić wszystkich. Dlatego pozwalam sobie wspomnieć tylko o moim zdaniem najważniejszych, takich jak: Elektra w *Idomeneo, król Krety* Mozarta (Festiwal *Opera Rara* 2024, współwykonawcy: Anna Prohaska, Ian Bostridge), Pierwsza Dama oraz Dama Dworu w operze *Dydona i Eneasz* Purcella z towarzyszeniem Hofkapelle München, 2017 r.), *Pieśni*

miłosne Hafiza op. 26, 2021 r. oraz *Czarna maska* Pendereckiego, 2023 r, (NOSPR w Katowicach, dyrygentka Marin Alsop, koncerty emitowane w TV Medici), *Stabat Mater* K. Szymanowskiego (Festiwal OSPA Hiszpania, 2019 r. oraz Concertgebouw Amsterdam, 2022 r.). Dr Ewa Tracz jest również cenioną kameralistką. Wystąpiła w ponad 120 koncertach (40 po doktoracie) wykonując pieśni takich kompozytorów jak m.in.: Mozart, Schubert, Brahms, Chopin, Moniuszko, Rachmaninow, Poulenc, Ravel, Debussy, Liszt, Strauss, Lutosławski, Niewiadomski, Dvořák, Szymanowski.

Dr Ewa Tracz w swoim dorobku posiada również 4 płyty CD oraz 2 płyty DVD wydane po uzyskaniu stopnia dra sztuki. Oprócz nagrania będącego wskazanym osiągnieciem artystki, o którym mowa jest w dalszej części niniejszej opinii, należy wymienić płytę DVD wydaną w 2022 roku przez *Hyogo Performing Arts Center*, będącą rejestracją spektaklu *La Boheme* G. Pucciniego oraz dwie płyty CD wydane przez firmę DUX: *Musica Sacromontana* (J. Zeidler *Litania in C*, 2024 r., DUX2076), H. M. Górecki *Sanctus Adalbertus op. 71* (2019 r., DUX7651). Bardzo wartościowym nagraniem jest również wydana przez Filharmonię Krakowską płyta CD K. Szymanowski – *Des Hafis Liebeslieder for Vioce and Orchestra op. 26, Symphony no. 4 for piano and Orchestra op. 60* (2023 r.).

Jak z powyższego zestawienia wynika, dr Ewa Tracz jest bardzo cenioną i aktywną zawodowo artystką. Jej zainteresowania muzyczne i wokalne nie skupiają się jedynie na muzyce operowej. Ewa Tracz jest znakomitą odtwórczynią dzieł oratoryjnych oraz pieśni. Jej dokonania artystyczne zarówno przed uzyskaniem stopnia doktora sztuki, jak i po jego uzyskaniu są imponujące i zasługują na uwagę oraz uznanie, a liczne nagrania płytowe stanowią znaczący wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzyczne.

<u>Ocena osiągnięć naukowych i dydaktycznych i współpraca z otoczeniem społecznym</u>

W przypadku dr Ewy Tracz działalność naukowa przenika się wzajemnie i zazębia z działalnością artystyczną i jako całość powinna być rozpatrywana. Stad do osiągnięć naukowo-artystycznych należy zaliczyć wskazane wcześniej nagrania 8 płyt CD oraz 2 płyt DVD z bardzo zróżnicowanym repertuarem od muzyki religijnej J. Zeidlera po dzieła operowe i kompozycje twórców współczesnych. Tak duże zróżnicowanie stylistyczne i formalne utworów zarejestrowanych przez dr Ewę Tracz jest najlepszym dowodem na jej znakomite przygotowanie i operowanie instrumentem jakim jest głos ludzki oraz dojrzałość w świadomym kształtowaniu obrazu interpretacyjnego nagrywanych utworów.

Liczne koncerty i przedstawienia operowe realizowane w różnych instytucjach kultury nie tylko w Polsce, ale również za granicą (dokładny wykaz zamieszczono w dokumentacji)

są również dowodem na propagowanie kultury muzycznej, a w szczególności muzyki wokalnej. Sztuka wokalna dr Ewy Tracz spotyka się z entuzjastycznym przyjęciem nie tylko publiczności, ale również krytyków muzycznych.

Uzupełnieniem bogatej działalności naukowo-artystycznej dr Ewy Tracz jest prowadzona od 2018 roku działalność pedagogiczna. Swoje doświadczenie i wiedzę potrafi z powodzeniem przekazywać młodym adeptom sztuki wokalnej, czego dowodem są liczne nagrody i sukcesy jej studentek współprowadzonych z prof. dr hab. Ewą Biegas:

Natalia Płonka – I nagroda na Turnieju Polskich Akademii Muzycznych, Teatr Wielki w Łodzi, 2022 r.), III nagroda na XXIV Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. M. Schneidera-Trnavsky'ego w Trnavie (2020 r.), I miejsce na XXI Międzynarodowym Konkursie *Iuventus Canti* we Vrablach na Słowacji (2019 r.), III nagroda na III Międzynarodowym Konkursie Solowej Wokalistyki Sakralnej *Ars et Gloria* w Katowicach (2019 r.).

Adrianna Garstka – wyróżnienie na XXII Międzynarodowym Konkursie *Iuventus Canti* we Vrablach na Słowacji (2021 r.), wyróżnienie na IV Międzynarodowym Konkursie Solowej Wokalistyki Sakralnej *Ars et Gloria* w Katowicach (2021 r.),

Anna Koehler – wyróżnienie na 56 Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. A. Dvořáka w Karlowych Warach (2024 r.),

Jinyu Liu – II miejsce na XXV Międzynarodowym Konkursie *Iuventus Canti* we Vrablach na Słowacji (2024 r.).

Na podstawie przeanalizowanej dokumentacji stwierdzam, iż dr Ewa Tracz posiada bardzo duże osiągnięcia naukowo-artystyczne oraz istotne dokonania i sukcesy dydaktyczne.

Ocena autoreferatu

Dr Ewa Tracz *Autoreferat* podzieliła na kilka części, które wzajemnie się uzupełniają przedstawiając jej osobę jako świadomą artystkę, konsekwentnie dążącą do zamierzonych celów. Po najważniejszych informacjach dotyczących początków drogi wokalnej i etapach kształcenia oraz pierwszych doświadczeniach artystycznych dr Ewa Tracz skupia się na bardzo ciekawym omówieniu realizacji opery *Manru* Ignacego Jana Paderewskiego na scenie Teatru Wielkiego - Opery Narodowej w Warszawie. Artystka w skondensowany sposób przedstawia własne etapy przygotowania do roli Ulany, wspomagając się istotnymi informacjami dotyczącymi historii powstania opery i jej dotychczasowych realizacji. W bardzo sugestywny i przystępny sposób przedstawia główne założenia koncepcji

reżyserskiej, posiłkując się znakomitymi recenzjami, jakie ukazały się po warszawskiej premierze w 2018 roku oraz po wydaniu nagrania w formie DVD.

Kolejne części Autoreferatu to omówienie kolejnych płaszczyzn działalności dr Ewy Tracz. Działalność naukowo-artystyczna oraz pedagogiczna omawiane w sposób chronologiczny pozwalają postawić tezę, że kariera i działalność artystki nie jest przypadkowa i wynika ze świadomego jej kształtowania. Dr Ewa Tracz jawi się jako osoba potrafiąca umiejętnie dobierać repertuar adekwatny do jej warunków głosowych oraz aktualnego poziomu rozwoju techniki wokalnej i dojrzałości osobowości artystycznej. Należy podkreślić jej pokorę do sztuki i krytyczny stosunek do własnych możliwości oraz nieodpartą chęć ciągłego rozwoju i doskonalenia. Najlepiej wyraża to sama artystka:

Pragnę podkreślić, że jako artystka-śpiewaczka chciałabym się dalej rozwijać, dlatego tak ważne jest dla mnie zdobywanie nowych doświadczeń artystycznych, mierzenie się z trudnymi wyzwaniami repertuarowymi, ale także doskonalenia się i odnajdywanie w różnych stylach i formach – począwszy od pieśni przez operę na partiach oratoryjno-kantatowych kończąc. Ta różnorodność pozwala mi na wielka zawodową satysfakcję determinując zarazem ciągłe oszukiwania i prace nad udoskonaleniem techniki wokalnej, która staram się dostosowywać do wykonywanego repertuaru, stylistyki, języka. (dr Ewa Tracz, *Autoreferat*)

Na podstawie analizy działalności i najważniejszych osiągnięć omawianych w *Autoreferacie* stwierdzam, że powyższe założenia dr Ewa Tracz znakomicie i dużym powodzeniem realizuje w przebiegu i kształtowaniu własnej drogi artystycznej, a doświadczenie swoje potrafi z powodzeniem przekazywać studentom wokalistyki.

<u>Ocena dołączonego działa artystycznego</u>

We wniosku z dnia 23 listopada 2024 roku dr Ewa Tracz jako dzieło będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego wskazuje nagranie DVD opery *Manru* I.J. Paderewskiego, wydane przez: Teatr Wielki Opera Narodowa, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina NIFCDVD 009. Dzieło zapisane w formacie MP4 zrealizowane zostało przez Teatr Wielki Operę Narodową w Warszawie w dniach 12 i 16 października 2018 roku i wydane w roku 2020. Realizatorami przedstawienia byli m.in.:

Peter Berger – *tenor,* Ewa Tracz – *Ulana,* Anna Lubańska – *Jadwiga,* Mikołaj Zalasiński – *Urok,* Dariusz Machej – *Oros,* Monika Ledzion-Porczyńska – *Aza,* Łukasz Goliński – *Jagu,* Maciej Ufniak – *Cygan,* Stanisław Tomanek – *skrzypek,* Chór i Orkiestra TWON, Chór dziecięcy *Artos.* kierownictwo muzyczne – Grzegorz Nowak, reżyseria – Marek Weiss, scenografia i kostiumy – Kaspar Glarner, choreografia – Izydora Weiss, reżyseria świateł –

Maciej Igielski. Reżyserem nagrania jest Marcin Dunin-Borkowski, a reżyserem dźwięku Michał Polański i Adam Ciesielski.

W mojej ocenie realizacja opery Paderewskiego, dopasowana przez reżysera do współczesnych warunków z elementami pop kultury i daleka od tradycji wykonawczych, jest bardzo spójna oraz konsekwentnie przeprowadzona. To niewątpliwie ogromna zasługa Marka Weissa i znakomitej scenografii Kaspara Glarnera. Mój subiektywny, bardzo pozytywny odbiór tej realizacji potwierdzają również recenzje, przyjęcie przez publiczność i krytyków oraz nominowanie tej inscenizacji do prestiżowej nagrody International Opera Avard. Samo dzieło dostępne było również na platformie OperaVision.

Dyrygent Grzegorz Nowak prowadzi przedstawienie pewnie, w dobrych tempach dbając o precyzję rytmiczną szczególnie w scenach zbiorowych. Z solistów na wyróżnienie zasługuje Mikołaj Zalasiński, którego głos brzmi mocno i dźwięcznie w całej skali, potrafiący oddać różne zabarwienia emocjonalne i dramatyczne. Podobnie Anna Lubańska w roli matki Ulany zachwyca bogactwem barwy i wzorową techniką wokalną. Z dużą przyjemnością słucha się również wspaniałego głosu i kreacji scenicznej Moniki Lendzion-Porczyńskiej oraz Dariusza Macheja i Łukasza Golińskiego.

Ewa Tracz w roli Ulany wzbudza zainteresowanie już od pierwszego pojawienia się na scenie. Głos brzmi bardzo pięknie, bogato, a znakomita dykcja wyróżnia artystkę wśród pozostałych śpiewaków. Duża paleta barw i sposobów śpiewania adekwatnych dla wyrażenia emocji stanowią o tym, że Ewa Tracz w partii Ulany jest bardzo przekonywająca i wyrazista. Dobra gra aktorska artystki wpisująca się w tę specyficzną inscenizację pogłębiona swoboda wokalną powodują, że wykonywana partia tętni życiem i emocjami. Szczególnie zachwyca siłą wyrazu duet Ewy Tracz z Mikołajem Zalasińskim z I aktu opery. Również na podkreślenie zasługuje znakomita i nieoczywista choreografia Izydory Weiss w finale tego aktu. Peter Berger w tytułowej roli Manru niestety nie zachwyca ani barwą głosu ani muzykalnością. Pomimo, że jest skuteczny i dobrze słyszalny można mieć wrażenie, że cały czas śpiewa na pograniczu krzyku. Jedynie w duecie z Ulaną i arii w II akcie możemy posmakować kunsztu wokalnego artysty, ładnego legata, chociaż i tak brak jest miękkości prowadzenia frazy. Jest to bardzo słyszalne właśnie w zestawieniu ze sposobem prowadzenia głosu przez Ewę Tracz. Zdecydowanie najlepiej Peter Berger prezentuje się w II akcie opery zarówno pod względem wokalnym jak i wyrazowym. Ukoronowaniem znakomitej kreacji jaką stworzyła w tym przedstawieniu Ewa Tracz jest aria z II aktu. Artystka zachwyca świeżością brzmienia głosu i siłą wyrazu. Umiejętność cieniowania i operowania barwą

w całej skali oraz siła brzmienia pozwalają zaliczyć Ewę Tracz do wąskiego grona najwybitniejszych polskich śpiewaczek.

Konkluzja

Po szczegółowym zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym, naukowym i dydaktycznym pani dr Ewy Tracz należy stwierdzić, że jest ona niezwykle aktywną zawodowo artystką, która w sposób konsekwentny rozwija swoja karierę wokalną osiągając znaczne sukcesy w kraju i za granicą. Swoje doświadczenie potrafi z powodzeniem przekazywać również młodemu pokoleniu wokalistów, o czym świadczą zdobyte przez nich nagrody na konkursach w Polsce, Czechach i Słowacji. Liczne płyty CD z zarejestrowaną muzyką wokalną stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzyczne.

Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne oraz działalność dr Ewy Tracz spełniają wymagania ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 poz. 1571)* i przychylam się do wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

prof. dr hab. Wojciech Maciejowski